1.
HAFTA

8.
Sınıf

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

1. ÜNİTE

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

GÜÇLÜ AVRUPA'NIN DOĞUŞU VE SARSILAN OSMANLI

KAZANIMLAR

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

isem yayıncılık

GÜÇLÜ AVRUPA'NIN DOĞUŞU VE SARSILAN OSMANLI

KONUYA ÖN HAZIRLIK

KAVRAM ÖĞRENİYORUM

Siyasi: Siyaset, politika ve yönetim işleriyle ilgili kavramları kapsar.

Diplomatik: Dış politika ve devletler arası ilişkilerle ilgili kavramları kapsar.

Ekonomik: İktisadi, ticari, mali alanla ilgili kavramları kapsar.

Kapitülasyon: Bir devletin yabancı devletlere tanıdığı ekonomik, siyasi ve ticari ayrıcalıklardır.

Milliyetçilik: Fransız İhtilali ile ortaya çıkan, her ulusun kendi devletini kurmasını öngören ve dünyada çok uluslu devletlerin parçalanmasına neden olan fikir akımı, ulusçuluk.

Sömürgecilik: Güçlü devletlerin zayıf devletleri egemenliği altına alarak o devletlerin kaynaklarından yararlanması, emperyalizm.

Monarşi: Tek kişinin egemenliğine dayanan yönetim şekli, padişahlık, krallık.

Skolastik düşünce: Orta Çağ Avrupası'nda Katolik Kilisesi'ne ait eleştirilemeyen düşünce yapısı, dogmatik düşünce.

Meşrutiyet: Bir ülkede kralın/padişahın yönetme yetkisini halkın seçtiği meclisle paylaştığı yönetim biçimi.

Düyun-u Umumiye İdaresi: Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödeyememesi ve iflasını açıklaması ile alacaklı devletlerce kurulan ve Osmanlı'nın önemli gelir kaynaklarına el koyan kuruluş, genel borçlar idaresi.

GÜÇLÜ AVRUPA'NIN DOĞUŞU

1. Coğrafi Keşifler: 15. yüzyılda Avrupalılar yeni ticaret yolları, kıta ve okyanuslar bulmuşlar ve zenginleşmişlerdir.

2. Rönesans: Coğrafi Keşifler sonrasında zenginleşen Avrupa'da sanat, edebiyat ve bilimin temelleri atılmıştır.

3. Reform: Rönesans sonrası gelişmelerle Katolik Kilisesi'nin protesto edilmesiyle yeni mezhepler ortaya çıkmış ve laiklik önem kazanmıştır. Skolastik düşünce zayıflamıştır.

4. Aydınlanma Çağı: Avrupa'da laikliğin ve pozitif bilimin önem kazanmasıyla her konuda akıl, deney ve gözlem ön plana çıkmış, bilim ve felsefede büyük gelişmeler yaşanmıştır.

5. Sanayi İnkılabı: Avrupa'da makineleşme başlamış ve üretim artışı yaşanmıştır.

ÖNEMİ NEDİR?

- Üretim artışı beraberinde ham madde ve pazar ihtiyacını doğurmuştur.
- Sanayileşmiş devletler sanayileşemeyen devletleri sömürge ve açık pazar hâline getirmiştir.

6. Fransız İhtilali: Fransa'da halkın kralı devirmesi ile başlamış; adalet, eşitlik, demokrasi ve milliyetçilik fikirlerinin önem kazanmasını sağlamıştır.

ÖNEMİ NEDİR?

- Adalet, eşitlik ve demokrasi fikirlerinin önem kazanması monarşileri (krallık-padişahlık) zayıflatmıştır.
- Milliyetçilik çok uluslu imparatorlukların parçalanmasına yol açmıştır.

OSMANLI DEVLETİ'NİN DAĞILMAYI ÖNLEME ÇABALARI

a. Tanzimat ve Islahat Fermanları:
Yabancı devletlerin azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmasını ve azınlıkların isyan etmelerini önlemek için ilan edilmiştir. Azınlıklar, Osmanlı milleti adı altında devlete bağlanmaya çalışılmıştır. Islahat Fermanı ile azınlıklara geniş haklar tanınmıştır.

b. Kanun-i Esasi ve I. Meşrutiyet'in İlanı:
Anayasal devlet düzenine geçilerek azınlıkların ülke yönetimine katılması sağlanmıştır. Azınlık vekilleri 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'nda Rusya çıkarlarına hizmet ettiği için Mebusan Meclisi II. Abdülhamid tarafından feshedilmiştir.

c. II. Meşrutiyet'in İlanı:
İttihat ve Terakki Fırkası'nın İngiltere ve Rusya'nın Reval Görüşmeleri'nde aldıkları Osmanlı'yı parçalama kararına bağlı olarak II. Abdülhamid'e baskı uygulaması ile ilan edilmiş ve padişahın yetkileri azaltılmıştır.

d. Fikir Akımları:
Batıcılık: Batı'nın teknolojik ve siyasi yapısının örnek alınmasını savunur. Batı'nın kültürel yapısı örnek alındığı için başarısız olmuştur.
Osmanlıcılık: Din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin tüm vatandaşları Osmanlı milleti adı altında birleştirmeyi hedefler. Balkan milletleri isyan ettiği için başarısız olmuştur.
İslamcılık: İslam dünyasının Osmanlı halifesi etrafında birleştirilmesini hedefler. I. Dünya Savaşı'nda Hicaz Emiri Şerif Hüseyin'e bağlı Arap kabilelerinin isyanı ile başarısız olmuştur.
Türkçülük: Anadolu, Kafkaslar ve Orta Asya Türklerinin birlikte hareket etmesini savunur. I. Dünya Savaşı'nın kaybedilmesi ile Anadolu milliyetçiliğine dönüşmüştür.

Osmanlı Devleti, dağılmayı önlemek için denge siyaseti izlemiş, Tanzimat ve Islahat Fermanlarını, I. ve II. Meşrutiyet'i ilan etmiş ve farklı fikir akımlarını ortaya atmıştır. Bu durum devletin dağılmasını önleyemese de geciktirmiştir.

SARSILAN OSMANLI

OSMANLI DEVLETİ'Nİ ZAYIFLATAN GELİŞMELER

GELİŞME	NASIL ETKİLEMİŞTİR?	OLUMSUZ ETKİLEDİĞİ ALAN
1. Coğrafi Keşifler	İpek ve Baharat yollarının öneminin azalması ile gümrük gelirleri azalmıştır.	**Ekonomik**
2. Kapitülasyonlar	İpek ve Baharat yollarını canlandırmak için yabancı devletlere kapitülasyon vermiştir. Kapitülasyonların genişletilmesi Osmanlı Devleti'ni yabancı devletlerin açık pazarı hâline getirmiştir.	**Ekonomik**
3. Aydınlanma Çağı	Avrupa'daki bilimsel gelişmelerden uzak kalmıştır.	**Bilimsel, Kültürel**
4. Sanayi İnkılabı	Sanayileşememesi ve kapitülasyonların da etkisiyle ucuz Avrupa malları ile rekabet edemeyip Avrupa'nın açık pazarı hâline gelmiştir.	**Ekonomik**
5. Dış Borçlar ve Düyun-u Umumiye	Sanayi İnkılabı'nın olumsuz etkisi ve uzun süren savaşlardan dolayı sarsılan ekonomisini düzeltmek için yabancı devletlerden aldığı borçları ödeyemeyince alacaklı devletler Düyun-u Umumiye İdaresi'ni kurmuşlardır. Sonucunda ekonomik bağımsızlığını kaybetmiştir.	**Ekonomik**
5. Fransız İhtilali	Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıkların bağımsızlık için isyan etmeleri ile parçalanma tehlikesi geçirmiştir.	**Siyasi**

ETKİNLİK 1

Aşağıda verilen ifade veya durumların Osmanlı Devleti'ne etkileri olumlu ise "✔", olumsuz ise "✘" ile belirtiniz.

	İFADE VEYA DURUM	OLUMLU	OLUMSUZ
1.	Avrupalıların Coğrafi Keşiflerle yeni ticaret yolları bulması Osmanlı ekonomisi için		
2.	Kapitülasyonların genişletilmesi Osmanlı ekonomisi için		
3.	Avrupa'da ham madde ve pazar arayışlarının başlaması Osmanlı ekonomisi için		
4.	Osmanlı'nın Avrupa devletleri arasında denge siyaseti izlemesi Osmanlı Devleti'nin varlığını sürdürmesi için		
5.	Avrupa devletlerinin Osmanlı'daki azınlıkları kışkırtması Osmanlı toprak bütünlüğü için		
6.	Meşrutiyet'in ilanı ile Osmanlı'da çok partili yaşama geçilmesi Osmanlı demokratik yaşamı için		
7.	Balkan milletlerinin Osmanlı'ya isyan etmesi Osmanlıcılık fikri için		
8.	Düyun-u Umumiye İdaresinin kurulması Osmanlı ekonomisi için		

ETKİNLİK 2

Aşağıda Osmanlı'yı çöküşten kurtarmak için ortaya atılan fikir akımlarının özellikleri ile ilgili yargılar verilmiştir. Bu yargıların uygun düştüğü fikir akımlarını "✔" ile belirtiniz.

	ÖZELLİK	BATICILIK	OSMANLICILIK	İSLAMCILIK	TÜRKÇÜLÜK
1.	Avrupa'daki gelişmelere bakılarak ülkede ıslahat yapılmalıdır.				
2.	Anadolu, Kafkaslar ve Orta Asya Türkleri ile ilişkiler geliştirilmelidir.				
3.	Osmanlı ülkesinde yaşayan tüm vatandaşlar eşit haklara sahip olarak Osmanlı milleti sayılmalıdır.				
4.	Müslüman milletler halife etrafında ümmetçi anlayışla birleştirilerek ulusçuluk fikrinden korunmalıdır.				

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki gelişmelerin ilgili olduğu alanları "✔" ile belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Gelişme/Durum/Olay	Siyasi	Ekonomik	Diplomasi
1.	Milliyetçilik akımı ile çok uluslu devletlerin parçalanması			
2.	Sanayi İnkılabı sonrası ham madde ve pazar ihtiyacının ortaya çıkması			
3.	Osmanlı Devleti'nin varlığını sürdürebilmek için yabancı devletlere karşı denge politikası izlemesi			
4.	Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerinden dış borç alması			
5.	Osmanlı Devleti içerisinde bulunan azınlıkların bağımsızlık için isyan etmeleri			

1. **Sanayi Devrimi ile güçlenen Batılı devletler yeni sömürge alanları elde etmek için Osmanlı Devleti'ne karşı aşağıdaki politikalardan hangisini takip etmişlerdir?**

A) Saltanatın güçlenmesini sağlamak

B) Demokratik hareketleri desteklemek

C) Osmanlı Devleti'ne silah yardımında bulunmak

D) Azınlık ayaklanmalarını desteklemek

2.

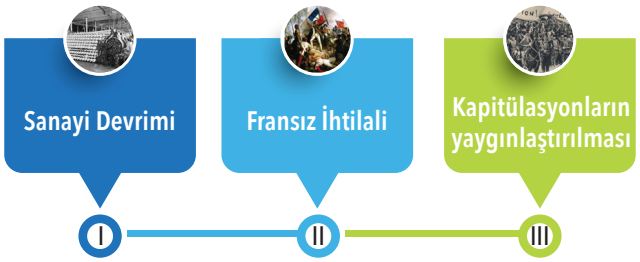

Yukarıdaki kutularda verilenlerden hangileri Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyılın sonlarında ekonomik olarak çöküşünün temel sebeplerindendir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

3.

Fransız Devrimi'nin Osmanlı'ya olan en büyük etkisi, milliyetçilik akımının ortaya çıkmasıyla birlikte çok uluslu bir etnik yapıya sahip Osmanlı'da isyanların başlamasına yol açarak Osmanlı'yı parçalanmanın eşiğine sürüklemesidir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nde demokrasi hareketlerinin başlamasına da neden oldu.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Fransız Devrimi'ne bağlı olarak Osmanlı Devleti'nde yaşanan yeniliklerden biri değildir?

A) Tanzimat ve Islahat fermanlarının ilan edilmesi

B) Anayasal düzene geçilmesi

C) Mutlak monarşinin güçlenmesi

D) Farklı fikir akımlarının ortaya atılması

4. **Aşağıdakilerden hangisi Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'ne etkilerinden biri değildir?**

A) Ekonomi dışa bağımlı hâle gelmiştir.

B) Küçük atölyeler kapanmıştır.

C) Sanayi üretimi önem kaybetmiştir.

D) Ülke açık pazar hâline gelmiştir.

5. **Avrupa'da meydana gelen;**

- Rönesans
- Reform
- Aydınlanma Çağı
- Sanayi İnkılabı

gelişmeleri aşağıdaki alanlardan hangisi ile ilişkilendirilemez?

A) Ekonomik

B) Askerî

C) Kültürel

D) Dinî

6.

1876 yılında ilan edilen Kanunuesasi'nin aşağıdaki maddelerinden hangisiyle Osmanlı Devleti yüzyıllardır devam eden monarşi yapısını kaybetmiştir?

A) Mebusan Meclisi üyelerini halk seçer.

B) Devletin dini İslam'dır.

C) Hükûmeti görevden alma yetkisi padişaha aittir.

D) Meclisi açma - kapama yetkisi padişahındır.

İSEM YAYINCILIK

7. Aşağıda Fransız İhtilali sonrasında yayımlanan İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisi'nin bazı maddeleri verilmiştir:

- İnsanlar hakları bakımından hür ve eşit doğarlar, öyle kalırlar.
- Her türlü egemenlik esas olarak milletindir.
- Kanunlar genel iradenin ifadesidir.

Buna göre Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ni ve dünyayı aşağıdaki alanlardan hangisinde etkilediği söylenemez?

A) Sömürgecilik
B) Ulusal egemenlik
C) Eşitlik
D) Hukuk

8.

Coğrafi Keşifler sonucunda yeni keşfedilen yerlerde bulunan altın ve gümüş gibi değerli madenler Avrupa'ya taşındı. Coğrafi Keşifler sayesinde yeni ticaret yolları bulunup İpek ve Baharat yollarının önemi azaldı. Osmanlı Devleti ise Coğrafi Keşifler'in etkisini azaltmak için bazı yabancı devletlere kapitülasyonlar tanıdı.

Verilen metinde Coğrafi Keşifler'in hangi alandaki etkisine vurgu yapılmıştır?

A) Siyasi
B) Sosyal
C) Ekonomik
D) Kültürel

9.

Tanzimat Fermanı'nda din, dil ve ırk farkı gözetmeksizin tüm Osmanlı vatandaşları kanun önünde eşit sayılmıştır.

Islahat Fermanı'nda gayrimüslimlerden alınan cizye vergisi kaldırılmış ve devlet memuru olabilmelerinin önü açılmıştır.

Verilen gelişmelerin yaşanmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Teokratik yapının güçlenmesi
B) İmparatorluk sınırlarının genişlemesi
C) Milliyetçilik isyanlarının etkisi
D) Islahat karşıtı isyanların çıkması

10. Reform hareketleri ile skolastik düşünce zayıflamış, eğitim ve siyaset işleri kilisenin elinden alınmıştır.

Bu durumun;

I. Laikliğin önem kazanması
II. Pozitif düşüncenin ön plana çıkması
III. Rönesans'ın başlaması

gelişmelerinden hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

11.

Osmanlı Devleti'nin kurtuluşunun tek yolunun Avrupa'ya ayak uydurmaktan geçtiğini savunan düşünce akımının en önemli temsilcisi Tevfik Fikret'tir. Bu akım özellikle Atatürk Dönemi'nde yapılan inkılaplar üzerinde etkili olmuştur.

Hakkında bilgiler verilen fikir akımının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

A) Batıcılık
B) Osmanlıcılık
C) İslamcılık
D) Türkçülük

12. Aşağıda Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak isteyen bazı yönetici ve aydınların ortaya attığı bazı fikirler verilmiştir.

- Bazı aydınlar dil, din, ırk ayrımı yapılmaksızın bütün milletleri kapsayacak bir üst kimlik oluşturmaya çalıştılar. Bu düşüncenin temelinde gayrimüslimleri devlete bağlı tutma fikri yatıyordu.
- Avrupa'da bilim ve teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler bazı Osmanlı aydınlarının yönünü Batı'ya çevirmesine neden oldu.
- Balkan Savaşlarının kaybedilmesi üzerine önem kazanan bu fikir akımında Anadolu, Orta Asya ve Kafkas Türklerinin aynı amaç etrafında birleşmesi hedefleniyordu.

Osmanlı Devleti'ni kurtarmaya yönelik hangi düşünce akımı ile ilgili bilgi verilmemiştir?

A) Batıcılık
B) Türkçülük
C) İslamcılık
D) Osmanlıcılık

İSEM YAYINCILIK

1.

- Osmanlı Devleti 19. yüzyılda kapitülasyonları genişletmiştir. Bu durum Osmanlı'nın Avrupa'nın açık pazarı olmasına neden olmuştur.
- Osmanlı Devleti 19. yüzyılda yabancı devletlerden aldığı dış borçları ödeyememiş ve alacaklı devletler Düyun-u Umumiye İdaresi'ni kurmuşlardır. Bu kurul Osmanlı'nın vergi gelirlerine el koymuştur.

Bu bilgilerden hareketle 19. yüzyılda Osmanlı Devleti ile ilgili;

I. Ekonomik bağımsızlığını kaybetmiştir.
II. Ekonomik yapısı bozulmuştur.
III. Alınan borçlar askerî alanda kullanılmıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

2.

Aşağıda 20. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'nin genel durumu verilmiştir.

- İttihat ve Terakki yöneticileri Meşrutiyet'in ilan edilmesini istiyordu.
- Balkan ulusları milliyetçilik akımından etkilenerek Osmanlı'dan ayrılmak istiyordu.
- Sanayileşmiş devletlerin sömürgecilik faaliyetlerine karşı denge politikası izliyordu.

Verilen bilgilere göre 20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Kozmopolit yapıya sahiptir.
B) Ayrılıkçı fikirler toprak bütünlüğünü tehdit etmiştir.
C) İç ve dış sorunlarla mücadele etmiştir.
D) Demokrasiye dayalı rejime geçilmiştir.

3.

- Osmanlı Devleti'nde yaşayan gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü ifadelerin kullanılması yasaklandı.
- Cizye vergisi kaldırıldı.
- Askerlik gayrimüslimler için nakdi bedel uygulamasına geçildi.
- Gayrimüslimlere devlet memuru olabilme hakkı verildi.

Yukarıda 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı'nın bazı maddeleri verilmiştir.

Bu maddelerden hareketle Osmanlı'da yaşayan azınlıkların aşağıdaki alanlardan hangisinde kazanım elde ettiği söylenemez?

A) Siyasi
B) Sosyal
C) Askerî
D) Ekonomik

4. Aşağıda 19. yüzyılda ortaya atılan fikir akımlarından biri olan İslamcılık ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Fikir Akımı	İslamcılık
Hedeflenen	Osmanlı egemenliği altında yaşayan Müslüman toplulukları halife etrafında birleştirerek devletin parçalanmasını önlemek

Bu bilgiden yola çıkarak aşağıdaki gelişmelerden hangisi İslamcılık fikrinin başarısız olduğunun kanıtıdır?

A) Balkan devletlerinin birleşerek Osmanlı'ya saldırmaları
B) Trablusgarp'ın Uşi Antlaşması ile İtalya'ya bırakılması
C) Müslüman Arapların İngiltere ile ortak hareket etmesi
D) Islahat Fermanı ile gayrimüslimlere ayrıcalıklar verilmesi

İSEM YAYINCILIK

5. Londra'da toplanacak konferansta azınlıklar konusunda Avrupa devletlerinin iç işlerine karışmasını önlemek amacıyla Osmanlı Devleti 1839'da Tanzimat Fermanı'nı ilan etti. Bu ferman ile gayrimüslim azınlığa çeşitli haklar verilerek onların devlete isyan etmesi engellenmek isteniyordu.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Fermanı'nı ilan etmesinde;

I. Avrupa devletlerine karşı egemenlik haklarını koruma

II. Ülke bütünlüğünün korunmasını sağlama

III. Ekonomik bağımsızlığı gerçekleştirme

hedeflerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

İSEM YAYINCILIK

6. Tanzimat Fermanı'nın bazı maddeleri şunlardır:

- Dil, din, ırk farkı gözetmeksizin bütün Osmanlı vatandaşları kanun önünde eşittir.
- Can ve mal güvenliği ile namus dokunulmazlığı devlet güvencesindedir.
- Mahkeme kararı olmadan kimse yargılanmayacaktır.
- Erkekler için askerlik zorunlu hâle getirilmiş ve askerlik görevi azınlıklara da zorunlu kılınmıştır.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki çıkarımlardan hangisi <u>yapılamaz</u>?

A) Hukuk devlet anlayışı doğrultusunda kararlar alınmıştır.

B) Sadece gayrimüslim vatandaşlara haklar tanınmıştır.

C) Vatandaşların hakları devlet güvencesine alınmıştır.

D) Herkesi eşit bir şekilde kabul edip o şekilde yaklaşmıştır.

7. Aşağıdaki harita 20. yüzyıl başlarında, Osmanlı Devleti'nin sınırlarını göstermektedir.

Görselden hareketle Osmanlı'nın genel durumu ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Doğu Akdeniz'deki varlığı sona ermiştir.

B) Kuzey Afrika'daki toprağı ile kara bağlantısı kalmamıştır.

C) Bazı komşuları emperyalist faaliyetlere maruz kalmıştır.

D) Balkanlarda siyasi olarak varlığını sürdürmüştür.

Manastır Askerî İdadisi

2. HAFTA

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

8. Sınıf

1. ÜNİTE

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

MAVİ GÖZLÜ ÇOCUK: MUSTAFA KEMAL

KAZANIMLAR

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

isem yayıncılık

MAVİ GÖZLÜ ÇOCUK: MUSTAFA KEMAL

KAVRAM ÖĞRENİYORUM

Rüştiye: Osmanlı'da ortaokul seviyesindeki okullara verilen isim.

İdadi: Osmanlı Devleti'nde günümüzdeki lise düzeyindeki okullara verilen isim.

Mülkiye: Askerlik dışında görev yapan sivil memurları ifade etmektedir.

Eğitim Öğretim birliği: Eğitim kurumlarının tek merkeze bağlı olması, merkezi eğitim anlayışı.

Kozmopolit: Farklı ulusları bir arada bulunduran, çok uluslu, kültürlü yapı.

SELÂNİK ŞEHRİ'NİN ÖZELLİKLERİ

Kültürel: Basın yayın hayatının canlı olması nedeniyle Batılı fikirlere açıktır.

Ticari/Ekonomik: Demiryolu ağına ve işlek bir limana sahiptir.

Coğrafi: Batı'ya yakın, ulaşım ve haberleşmenin geliştiği Osmanlı'nın Avrupa'ya açılan kapısıdır.

Sosyal: Türk, Yahudi ve Rum gibi farklı etnik unsurları bir arada barındıran kozmopolit bir şehirdir.

MUSTAFA KEMAL'İN AİLESİ

MUSTAFA KEMAL'İN ÖĞRENİM HAYATI

Osmanlı Devleti'nde geleneksel, Batı tarzı, askerî, azınlıklar ve yabancı devletlere ait okulların bir arada olması ve bu okulların farklı kurumlara bağlı olması Osmanlı'da eğitim öğretim birliğinin ve merkezi eğitim anlayışının olmadığını gösterir.

1. **Mahalle Mektebi:** Geleneksel-dinî eğitim verilen bu okula annesinin isteği ile gitmiştir.

2. **Şemsi Efendi İlkokulu:** Batı tarzı eğitim verilen bu okula babasının isteği ile gitmiştir.

3. **Selânik Mülkiye Rüştiyesi:** Annesinin isteği ile gittiği sivil eğitim verilen bu okuldan ayrılarak Selanik Askerî Rüştiyesi'ne kaydolmuştur.

4. **Selânik Askerî Rüştiyesi:** Annesinden gizli sınavlarına girerek gittiği bu okulda matematik dersindeki başarılarından dolayı Matematik Öğretmeni Mustafa Efendi "Kemal" adını vermiştir.

5. **Manastır Askerî İdadisi:** Vatan ve millet bilincini kazandığı bu okulda yakın arkadaşı Ömer Naci'den etkilenerek edebiyata, Tarih Öğretmeni Mehmet Tevfik Bey'den etkilenerek tarihe ilgi duymuştur. Ayrıca Fransızca eğitimi almıştır.

6. **İstanbul Harp Okulu:** Fransızcasını geliştirdi. Avrupa'dan gazete ve dergiler getirterek dönemin siyasetini yakından takip etti. 8. olarak teğmen rütbesi ile 1902'de mezun oldu.

7. **İstanbul Harp Akademisi:** Arkadaşları ile el yazması gazete çıkardı. Arkadaşlarına ülke meseleleriyle ilgili konferanslar verdi. 1905'te kurmay yüzbaşı olarak mezun oldu ve Şam 5. Ordu'ya atandı.

ÇIKTI!!!

Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisinde iken Türk-Yunan Savaşı çıkmıştır.

- Savaşa katılmak için okuldan kaçması Mustafa Kemal'in cesur, vatansever ve milliyetçi olduğunu gösterir.
- Osmanlı'nın savaşı kazanmasına rağmen antlaşma masasında yenik muamelesi görmesi Mustafa Kemal'de devletin diplomasi ve dış politikada geri kaldığı fikrini oluşturmuştur.

ETKİNLİK 1

Bu haritada Mustafa Kemal'in doğduğu ve ilk çocukluk yıllarının geçtiği Selânik şehrine ait bazı bilgiler verilmiştir. Haritadan hareketle Selânik şehri ile ilgili doğru olan ifadeleri "✔", yanlış olan ifadeleri "✘" ile belirtiniz.

	İFADE	DOĞRU	YANLIŞ
1.	Kültürel gelişmeler yayılma imkânı bulmuştur.		
2.	Ticaretin gelişmesine uygun bir yapı vardır.		
3.	Ulaşım ağı gelişmiştir.		
4.	Kozmopolit bir şehirdir.		
5.	Avrupa ve Osmanlı arasında bir köprü görevi üstlenmiştir.		

ETKİNLİK 2

Osmanlı Devleti'nin bir kenti olan Selânik'te geleneksel, askerî, modern, azınlık ve yabancı okullar bir arada bulunmaktaydı. Bu okulların müfredatları farklı kurumlar tarafından hazırlanıyordu. Selânik'teki bu durumdan hareketle Osmanlı Devleti'nde eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgili ulaşılabilecek ifadeleri "✔", ulaşılamayacak ifadeleri "✘" ile belirtiniz.

	İFADE	ULAŞILABİLİR	ULAŞILAMAZ
1.	Eğitimde birlik yoktur.		
2.	Millî bir özellik göstermektedir.		
3.	Merkezi bir eğitim anlayışı yoktur.		
4.	Geleneksel okullar daha yaygındır.		
5.	Kültür çatışmasına neden olabilecek bir yapı vardır.		

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki ifadelerin ilgili olduğu okulu veya okulları "✔" ile belirtiniz.

	OLAY VEYA DURUM	Selânik Askerî Rüştiyesi	Manastır Askerî İdadisi	Harp Okulu	Harp Akademisi
1.	Tarih ve edebiyata ilgi duyduğu okul.				
2.	Kemal adını aldığı okul.				
3.	Teğmen rütbesi ile mezun olduğu okul.				
4.	Kurmay yüzbaşı ile mezun olduğu okul.				
5.	El yazması gazete çıkarma girişiminde bulundukları okul.				

1.

Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü Selânik kentinde bütün Balkan kentleri gibi dil, din ve ırk birliği yoktu.

Selânik şehrinin bu durumu aşağıdakilerden hangisine neden olmamıştır?

A) Batılı devletlerin Osmanlı'nın iç işlerine karışmasına

B) Osmanlı toprak bütünlüğünün parçalanmasına

C) Ulusal egemenlik fikrinin güçlenmesine

D) Ayrılıkçı fikir akımlarının yaşanmasına

2.

Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde eğitimine devam ederken 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'na katılmak istemiştir.

Yukarıda verilen bilgiler Mustafa Kemal'in kişisel özelliklerinden hangisiyle ilgilidir?

A) İnkılapçılık B) Çok yönlülük

C) İleri görüşlülük D) Vatanseverlik

3.

Mustafa Kemal Manastır Askerî İdadi yıllarında tarih öğretmeni Mehmet Tevfik Bilge ile edebiyat öğretmeni Mehmet Asım Efendi'den etkilenmiştir. Sınıf arkadaşı Ömer Naci'den de şiirler öğrenmiştir.

Buna göre Askerî İdadi, Mustafa Kemal'i hangi açıdan etkilemiştir?

A) Sosyal B) Kültürel

C) Siyasi D) Ekonomik

4.

Mustafa Kemal, öğrenim hayatını farklı şehirlerdeki okullarda tamamlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in öğrenim hayatının geçtiği şehirlerden biri değildir?

A) Selânik B) Sofya

C) İstanbul D) Manastır

5.

Mustafa Kemal, ana dili olan Türkçe dışında, Almanca, Arapça, Bulgarca, Fransızca, İngilizce ve Rusça bilmekteydi. Bu sayede yabancı gazete ve dergileri takip etmekteydi.

Buna göre farklı diller bilmenin Mustafa Kemal'e katkıları arasında;

I. Kendini geliştirme,

II. Askerî deneyim kazanma,

III. Dünyadaki gelişmeleri izleme

kazanımlarından hangilerinin olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) I ve II

C) I ve III D) I, II ve III

6.

1902'de Harp Akademisine giren Mustafa Kemal 1905'te ---- rütbesiyle bu okuldan mezun olup ilk görev yeri olan ---- 5. Orduya atandı.

Verilen boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

	I	II
A)	Albay	Sofya'daki
B)	Teğmen	Trablusgarp'taki
C)	Binbaşı	Çanakkale'deki
D)	Kurmay Yüzbaşı	Şam'daki

İSEM YAYINCILIK

7.

I	Mahalle Mektebi	Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü ilk okuldur.
II	Selânik Askerî Rüştiyesi	Mustafa Kemal'in askerlik eğitimine başladığı okuldur.
III	Manastır Askerî İdadisi	Mustafa Kemal'in binbaşı rütbesiyle mezun olduğu okuldur.
IV	Harp Akademisi	Mustafa Kemal'in kurmay yüzbaşı olarak mezun olduğu okuldur.

Mustafa Kemal'in öğrenim hayatı ile ilgili numaralandırılmış bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) I B) II C) III D) IV

8.

Selânik şehrinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi şehrin kozmopolit yapıya sahip olduğunun kanıtıdır?

A) Demiryolu ağı
B) Çok uluslu yapısı
C) Avrupa'ya yakınlığı
D) Basın yayın hayatı

9.
- Selânik Askerî Rüştiyesinde matematik öğretmeni Mustafa Efendi, Kemal adını verdi.
- Manastır Askerî İdadisinde tarihe, edebiyata ve Fransızcaya ilgi duydu.

Bu bilgilerden hareketle Mustafa Kemal ile ilgili;

I. farklı uğraş alanlarının olduğu,
II. öğretmenlerinin hayatına etki ettiği,
III. diplomatik deneyim kazandığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) I, II ve III

10.

Vatan ve millet bilincini kazandığı bu okulda yakın arkadaşı Ömer Naci'den etkilenerek edebiyata, Tarih Öğretmeni Mehmet Tevfik Bey'den etkilenerek tarihe ilgi duymuştur. Ayrıca Fransızca eğitimi almıştır.

Bu bilgilerden hareketle Manastır Askerî İdadisi Mustafa Kemal'de aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisinin oluşmasında katkı sağlamış olabilir?

A) Çok yönlü B) Lider
C) İleri görüşlü D) Teşkilatçı

11. Mustafa Kemal, Harp Akademisinde eğitim gördüğü yıllarda zaman zaman arkadaşlarını toplayıp onlara konferanslar vermiştir.

Bu bilgiden Mustafa Kemal'in hangi özelliğinin geliştiği söylenemez?

A) Hitabet gücünün
B) Liderlik vasfının
C) Askerî dehasının
D) Örgütleyiciliğinin

İSEM YAYINCILIK

1.

Dersler	Aldığı Notlar	Tam Puan
Mantık	45	45
Muhasebe	45	45
Hendese (Geometri)	45	45
Coğrafya	45	45
Fransızca	45	45
Resim	20	20

Yukarıda Mustafa Kemal'in Selânik Askerî Rüştiyesi dördüncü sınıfta okuduğu derslerden bazıları ve aldığı notlar belirtilmiştir.

Mustafa Kemal'in, okuduğu derslere ve aldığı puanlara bakılarak;

I. Çok yönlü olarak kendini geliştirme imkânına sahiptir.
II. Geleneksel eğitim esaslarını desteklemektedir.
III. Başarılı bir öğrenim hayatı vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

2. "Selânik Mülkiye Rüştiyesinde iken mahallemizdeki Binbaşı Kadri Bey'in oğlu Ahmet askerî rüştiyeye devam ediyor ve askerî üniforma giyiyordu. Onu gördükçe ben de böyle giyinmeye hevesleniyordum. Sonra sokaklarda subaylar görüyordum. Subay olmak için önce askerî rüştiyeye girmek gerektiğini anladım. O sırada annem Selânik'e gelmişti. Askerî rüştiyeye girmek istediğimi ona söyledim. Annem asker olmamı istemiyordu. Sınav zamanı ona sezdirmeden rüştiyeye giderek sınava girdim.

Bu metinde Mustafa Kemal'in eğitim hayatının şekillenmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisinden söz edilmiştir?

A) Aile isteği B) Çevresel faktörler
C) Devletin durumu D) Yaşanan savaşlar

3. 1897 yılında Osmanlı ve Yunanistan arasında yaşanan Dömeke Meydan Savaşı'nı Osmanlı kazanmıştır. Ancak Osmanlı savaşı kazanmasına rağmen antlaşma masasında istediği kazanımları elde edememiştir.

Bu durum o dönemde Osmanlı'nın;

I. diplomasi II. iktisadi III. dış siyaset

alanlarından hangilerinde geri kaldığına işaret etmektedir?

A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

4. **Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü yıllarda** "Osmanlı Devleti'nde eğitim öğretim birliği yoktu." **diyen Tarihçi Bülent Bey bu düşüncesine;**

I. Mustafa Kemal öğrenim hayatına başladığında farklı kurumlar tarafından idare edilen geleneksel, modern, yabancı ve azınlık okulları bir arada bulunmaktaydı.
II. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde iken tarihe, edebiyata ve Fransızcaya ilgi duymuştu.
III. Mustafa Kemal Harp Akademisinde iken Avrupa'dan dergiler getirterek Fransızcasını geliştirmeye çalıştı.

durumlarından hangilerini kanıt olarak gösterebilir?

A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III

5.

Özellik	Alan
1. Basın yayın hayatının canlı olması nedeniyle Batılı fikirlere açıktır.	.....
2. Demir yolu ağına ve işlek bir limana sahiptir.	.....
3. Türk, Yahudi ve Rum gibi farklı etnik unsurları bir arada barındıran kozmopolit bir şehirdir.	.....

Yukarıda Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü Selânik şehri ile ilgili bazı özellikler verilmiştir.

Selânik şehri ile ilgili verilen tabloda özelliklerin karşısına sırası ile aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Ticari-Sosyal-Kültürel
B) Sosyal-Ticari-Kültürel
C) Sosyal-Kültürel-Ticari
D) Kültürel-Ticari-Sosyal

İSEM YAYINCILIK

6.

Selanik'in Coğrafi Konumu

Bu haritada Mustafa Kemal'in doğduğu ve ilk çocukluk yıllarının geçtiği Selânik şehrine ait bazı bilgiler verilmiştir.

Haritadan hareketle Selânik şehri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Kültürel gelişmeler yayılma imkânı bulmuştur.

B) Avrupa ve Osmanlı arasında bir köprü görevi üstlenmiştir.

C) Ulaşım ve ticaret ağı gelişmiştir.

D) Çok uluslu bir yapıya sahiptir.

7.

Öğrenim çağına gelen Mustafa'nın hangi okula gideceği konusunda annesi ile babası arasında anlaşmazlık çıkmıştı. Annesi Mustafa'nın Hafız Mehmet Efendi'nin mahalle mektebine gitmesini istiyor, babası ise o dönemki yeni yöntemlerle eğitim yapan Şemsi Efendi Mektebinde okumasını istiyordu. En sonunda önce mahalle mektebine başlayan Mustafa, birkaç gün sonra Şemsi Efendi Mektebine geçti.

Bu bilgiye bakarak Mustafa Kemal için;

I. farklı okullarda öğrenim gördüğü,

II. eğitim konusunda aile içinde fikir ayrılıklarının yaşandığı,

III. ailesinin ekonomik sıkıntı yaşadığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) II ve III

D) I, II ve III

8.

Harp Akademisindeki sınıf arkadaşı Asım Gündüz'e göre Atatürk Fransızcasını ilerletmek için Fransız bir öğretmenden ders aldı. Bu dönemde Paris'teki Jön Türk gazeteleri ile Fransızca gazetelerini getirtiyor ve arkadaşlarını etkilemeye çalışıyordu. Siyasal düşüncelerinin Harp Okulunda olgunlaşmaya başladığını söyleyen Atatürk, bir yandan öğreniminde başarılı olmak için sürekli çalışıyor bir yandan da ülkenin kaderine kafa yoruyordu. Zira ülkenin siyasetinde yanlışlar olduğunu fark etmişti. Ülkedeki yanlışlar hakkında herkesin bilgi sahibi olmasını isteyen Atatürk, Harp Okulunda başladıkları el yazısı ile gazete hazırlama işine geri döndü ve gazete çıkarmaya başladı.

Bu bilgiden hareketle Mustafa Kemal için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Ülke sorunları ile yakından ilgilendiği

B) Kendisini farklı alanlarda geliştirmeye çalıştığı

C) Orduda aktif görev almak için mücadele ettiği

D) Liderlik özelliklerinin gelişmeye başladığı

İSEM YAYINCILIK

Namık KEMAL

Montesquieu

Tevfik FİKRET

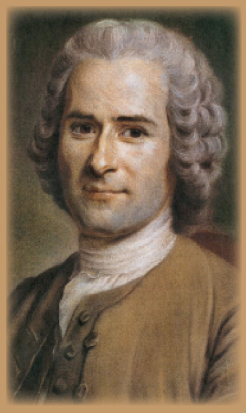

Voltaire

Mehmet Emin YURDAKUL

Jean Jacques ROUSSEAU

3. HAFTA

8. Sınıf

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

1. ÜNİTE

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

MUSTAFA KEMAL'İ ETKİLEYEN KİŞİLER VE OLAYLAR

KAZANIMLAR

İTA.8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

isem yayıncılık

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN KİŞİLER VE OLAYLAR

KAVRAM ÖĞRENİYORUM

Kuvvetler ayrılığı: Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin farklı kurumlara ait olmasıdır.

Ulusal egemenlik: Milletin yönetimde hâkim güç olmasıdır.

Laiklik: Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, akılcılık ve bilimsellik.

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR YAPISI ÜZERİNDE ETKİLİ OLAN UNSURLAR

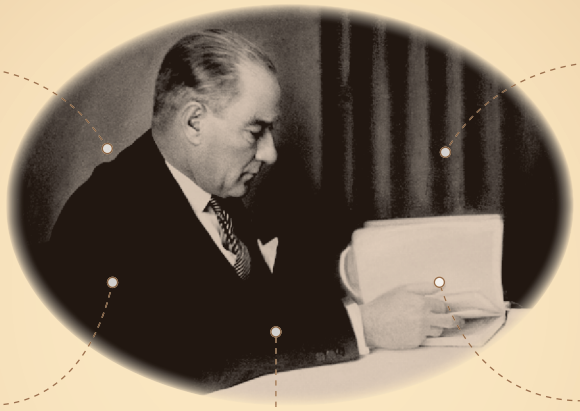

- Doğup büyüdüğü ortamın siyasi, kültürel ve sosyal özelliği
- Görev aldığı savaşlar ve yerler
- Okuduğu kitaplar ve kitabı yazan kişilerin özellikleri
- Öğrenim hayatında yaşadığı olaylar ve karşılaştığı öğretmenler
- Osmanlı Devleti'nin içerisinde bulunduğu kötü durum

MUSTAFA KEMAL'İ ETKİLEYEN TÜRK DÜŞÜNÜRLER

Namık KEMAL
Özgürlük ve vatan sevgisini anlatan şiirleri ile Mustafa Kemal'i etkilemiştir. Vatan şairidir.

Ziya GÖKALP
Milliyetçilik ve Türkçülük konularında Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

Tevfik FİKRET
Savunduğu Batıcılık fikri ile Mustafa Kemal'in çağdaş ve inkılapçı yapı kazanmasında etkili olmuştur.

Mehmet Emin YURDAKUL
Türkçülük, millî kültür, milliyetçilik, millî birlik ve beraberlik konularında Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

MUSTAFA KEMAL'İ ETKİLEYEN YABANCI DÜŞÜNÜRLER

Voltaire
Laiklik, insan hakları, din ve vicdan özgürlüğü konularında Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

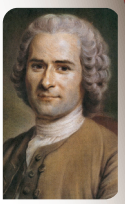

Montesquieu
Cumhuriyet, demokrasi ve kuvvetler ayrılığı konularında Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

Jean Jacques ROUSSEAU
Demokrasi, millî egemenlik ve ulus-devlet gibi konularda Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

MUSTAFA KEMAL'İN BULUNDUĞU ŞEHİRLER

SELÂNİK: Mustafa Kemal'in doğduğu ve öğrenim hayatına başladığı Selânik, Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki en gelişmiş şehriydi. Özellikle Selânik'in çok uluslu yapısı farklı kültürleri tanımasında etkili olmuştur.

MANASTIR: Çok uluslu bir şehir olan Manastır'da Balkanlardaki siyasi hareketlilik ve milliyetçilik akımı etkisini göstermekteydi. Mustafa Kemal de askerî idadiyi okuduğu bu şehirde gelişmeleri yakından takip ediyordu.

İSTANBUL: Mustafa Kemal, Osmanlı'nın kadim başkenti İstanbul'da bulunduğu dönemde ülkede yaşanan tüm gelişmeleri yakından takip edebilme imkânı buldu. Arkadaşlarıyla bir araya gelerek ülke sorunlarıyla yakından ilgilendi.

SOFYA: Sofya'daki görevi sırasında pek çok yabancı devlet adamı ile görüşerek Avrupa siyaseti hakkında bilgi sahibi oldu. Bulgar ordusundaki subaylarla tanıştı. Bulgar ordusunun askerî manevralarını yakından takip etti. Ayrıca bölgedeki Türklerle görüşerek onların sorunları ile ilgilendi.

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanları "✔" yanlış olanları "✘" ile belirtiniz.

	İFADE	DOĞRU	YANLIŞ
1.	Ziya Gökalp Mustafa Kemal'i Türkçülük fikrinde etkilemiştir.		
2.	Mustafa Kemal yerli düşünürlerden daha çok vatan ve millet sevgisi konularında etkilenmiştir.		
3.	Namık Kemal, Mustafa Kemal'i akılcılık ve bilimsellik konusunda etkilemiştir.		
4.	Selânik ve Manastır şehirleri Mustafa Kemal'in farklı kültürleri tanımasında etkili olan şehirlerdir.		
5.	Mehmet Emin Yurdakul, Mustafa Kemal'i inkılapçılık alanlarında etkilemiştir.		

ETKİNLİK 2

Aşağıda Mustafa Kemal'i etkileyen şair ve düşünürlere ait özellikler verilmiştir.

Bu özelliklerden hareketle o düşünürleri, Mustafa Kemal'i etkilediği alanlarla eşleştiriniz.

	ŞAİR VEYA DÜŞÜNÜR	ÖZELLİKLERİ
1.	Ziya Gökalp	Türkçülük, millî kültür gibi konularda eserler yazmıştır.
2.	Namık Kemal	Eserlerinde özgürlük ve vatan sevgisi gibi konuları işlemiştir.
3.	Tevfik Fikret	Eserlerinde yenileşme, batıcılık, çağdaşlaşma, hürriyet gibi konuları işlemiştir.
4.	J. J. Rousseau	Eserlerinde devletin iktidara değil, halka ait olduğunu savunmuş ve Fransız İhtilali'nin temelini oluşturan ulusal egemenlik düşüncesini ortaya atmıştır.
5.	Voltaire	Dinî inanç ve ifade özgürlüğü, aklın ve bilimin ön planda tutulması gibi konularda düşünceleri ve eserleri vardır.

a. Milliyetçilik

b. Demokrasi

c. Laiklik

d. İnkılapçılık

e. Vatanseverlik

1.	2.	3.	4.	5.

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki ifadelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

(Boş bırakılan yerlere gelecek ifadelerin eklerini cümle yapısına uygun şekilde düzenleyebilirsiniz.)

1.	Selânik şehrinde birden çok ulusun birlikte yaşaması Mustafa Kemal'in…….. etkili olmuştur.
2.	Kadim başkent İstanbul'da Mustafa Kemal, ülkedeki iç ve dış gelişmeleri yakından takip edebilme imkânına sahipti. Bu onun …….. üzerinde etkili olmuştur.
3.	Manastır'daki kültürel hareketlilik ve siyasi çekişmeler Mustafa Kemal'in …….. etkili olmuştur.

a. millî kimlik kazanması

b. ülke sorunları ile ilgilenme

c. farklı kültürleri tanıma